

Zemřel básník a filozof Robert Konečný

Z Brna došla nedávno smutná zpráva: ve věku 75 let tam zemřel český básník, spisovatel a filozof prof. dr. Robert Konečný. Původně byl středoškolským profesorem a po válce byl povolán na filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, aby tam přednášel filozofickou propedeutiku a úvod do filozofie. Za stalinismu padesátých let musel Robert Konečný fakultu opustit. Věnoval se pak v neutešených podmínkách klinické psychologii a především psychicky narušeným dětem. Byl to život plný odříkání, ale vzácné lásky plné humanity k těm nejubožejším. A v tom byla síla spisovatele, psychologa i člověka Roberta Konečného: přimkl horoucí duši k svému bližnímu, člověku prostému a trpícímu, ve kterém dokázal vycítit jiskru Boží.

Symbiozu filozofie a praxe najdeme u Roberta Konečného jak v jeho vědeckých dílech, tak i v poezii a próze. Do literatury vstoupil v roce 1938 básnickou sbírkou „Spáč pod plamenem“.

Za války vypsalo nakladatelství Melantrich velkou prozaickou soutěž, ve které Robert Konečný zvítězil kni-

kou tří próz „Studnice zapečetěná“, kterou vydal pod pseudonymem Jan Radeš. V té době se již musel Konečný skrývat před gestapem, kterému však neunikl. Po válce měla jeho kniha vyjít znovu, tentokrát pod jeho jménem, ale její sazba musela být po Únoru 1948 rozmetána.

„Studnice zapečetěná“ je knihou vzácného prosvítání poezie a filozofie. Je to triptych myšlenkově i stylisticky zralý, s vysokou kulturou slova. Je to trojí pohled do lidského nitra — trojí pohled do bojů srdce s rozumem. V novele „Útěk“ se bezkydský horal vrací domů z dalek v okamžiku nevěry své ženy. Druhá novela řeší manželské problémy herečky a lékaře a třetí novela „Návrat“ se zabývá vztahem mladé sochařky k umírajícímu filozofovi.

Po válce vydává Robert Konečný práce, které jsou poznamenány válkou a odbojem. Nejvýznamnější z nich jsou „Písně z cely“ z roku 1946 a v téže roce vydává ještě sbírku osmnácti drobných próz „Chudobky“. Jsou to prózy transponované do dramatických zkratk s dávkou nostalgie

zaostřené na léta zrání i utrpení. Autor sám o Chudobkách napsal: „V každé drobné věci jsou malí andělé a velké věci jsou v nás a nad námi a netoužíme je vidět jinak, než láskou chudobek a chudobkami lásky...“ V téže době vyšla ještě jeho reflexivní básnická sbírka „Tůň“, která však již byla tiskem ignorována. Po Únoru se Robert Konečný pak literárně odmlčel...

Během svého působení jako klinický psycholog v Brně ukládal své vědecké poznatky a studie v časopise Československá psychologie, orgánu pro psychologickou teorii a praxi. V roce 1969 se směl vrátit na brněnskou univerzitu, ale jen na krátkou dobu, kdy převzal vedení katedry psychologie. Robert Konečný byl člověkem hluboce věřícím. Říkal: „víra je vzácný diamant a zároveň milost“. Byl jsem jeho žákem na klasickém gymnáziu v Brně a krátkou dobu na Masarykově univerzitě. Hledím-li zpět do minulosti, jen několik tváří profesorů vrylo se tak hluboce do mého srdce jako člověk, básník a filozof Robert Konečný.

Dr. A. Kratochvíl

České slovo

Číslo 11, listopad 1981

Zemřel dr ROBERT KONEČNÝ

Ve věku 75 let zemřel v Brně český básník, spisovatel a filozof prof. dr. Robert Konečný. Původně učil na brněnském gymnáziu, po válce přešel na filozofickou fakultu Masarykovy university, aby přednášel filozofickou propedeutiku a úvod do filozofie. V padesátých letech musel odejít a za těžkých podmínek pracoval na klinice jako psycholog. Od padesátých let pracoval vědecky jako psychiatr a roku 1969 převzal, jen na krátkou dobu, katedru psychologie opět v Brně. Pro jeho dílo je charakteristické spojení křesťanské filozofie s neméně křesťanskou praxí. Z jeho titulů uveďme básnickou sbírku Spáč pod plamenem (1938), tři novely pod titulem Studnice zapečetěná, po válce Písně z cely a drobné prózy nazvané Chudobky.

Za básníkem a filozofem Robertem Konečným

Vyškrtnut ze Slovníku, žije ve svém díle

Antonín Kratochvíl

V Brně zemřel náhle 15. října t. r. velký křesťanský filozof, spisovatel a básník Robert Konečný ve věku 75 let. V záhlaví jeho úmrtního oznámení čteme slova *Zalmu* (1,6), tak charakteristická pro celé Konečného dílo: *V ruce Tvé poroučím ducha svého; nebo jsi mne vykoupil, Hospodine, Bože silný a věrný.*

Jako filozof byl dr. Konečný jeden z prvních, který na filozofické fakultě Masarykovy univerzity postavil proti dialektickému materialismu filozofii *náboženství*. Měl ovšem jen j. hostující profesor malý úvazek z filozofické propedeutiky pro první semestry. Napsal také několik filozofických esejí pod pseudonymy do *Archy*, orgánu katolicky orientované *Družiny literární* v Olomouci.

Na brněnské filozofické fakultě neměli tehdy komunisté téměř žádný vliv. Skalními komunisty byli z profesorského sboru pouze František

Jak havran občas zakrákorá
čas na vězeňském portále:
život je jenom metafora
krásná jak salto mortale.

Však mezi ní a mnou je stora,
je smrt a všecko nestálé:
život je krásná metafora
strašná jak salto mortale,

strašná jak salto mortale.

Trávníček za Protektorátu vedoucí pracovník *Ligy proti bolševismu* a Frank Wolman s řadou karikaturistických asistentů, kteří se po Únorovém puči stali bez docentury profesory. Robert Konečný musel v padesátých letech fakultu opustit, když elitní řady studentů byly Akčním výborem a prověrkami vyloučeny ze studia. Konečný, ač sám postižen, se snažil pomoci, kde mohl. Existenci našel jako klinický psycholog na psychiatrické klinice v Brně.

Vedle filozofa Konečného byl neprávem zapomenut: básník a spisovatel Robert Konečný. Je hanbou naší domácí zpolitizované kultury, že ve *Slovníku českých spisovatelů* z roku 1964, který připravili pracovníci ČSAV a vydal *Československý spisovatel*, byl Konečný na zásah Štolů v vyškrtnut, přestože jeho básně i prózy patří k vrcholným dílům moderní české literatury!

Robert Konečný debutoval literárně v roce 1935 básnickou sbírkou *„Spáč pod plamerem“*. V krůžce poznamenané určitou odezvou Horovy poezie, najdeme vzácnou odhmotněnou melodii času, kdy toliko omilostnění spáči mohou procitnout do daného okamžiku. Za války vypsál *Melantrich* velkou prozaickou soutěž, ve které Konečný zvítězil knihou tří próz *„Studnice zapečetěná“*. Vyšla pod pseudonymem Jan Radeš.

V té době se již musel náš moravský literát skrývat před Gestapem, jemuž ovšem neunikl. Uvedená kniha měla znovu vyjít, tentokrát pod jeho

vlastním jménem, po únoru 1948, ale její hotová již sazba musela být rozmetána. *„Studnice zapečetěná“* je knihou vzácného prosvítání poezie a filozofie. Je to triptych myšlenkově i stylisticky zralý s vysokou kulturou slova. Je to trojí pohled do lidského nitra — trojí vhléd do bojů srdce i rozumu. Bezkydský horal z novely *„Útěk“* se vrací domů z dalek v okamžiku nevěry své ženy. Druhá novela řeší manželské problémy lékaře a herečky a třetí, *„Návrat“*, konfrontuje vztah mladé sochařky k umírajícímu filozofu.

Po válce vydává Robert Konečný práce, které jsou poznamenány válečnými událostmi a odbojem. Nejvýznamnější z nich jsou *„Písně z cely“* z roku 1946 (viz ukázkou). V témž roce se vrací k původní tematice a vydává sbírku drobných 18 próz *„Chudobky“*. Novely zrcadlí Konečného básnický jasnouživé pozorování pro

Za celu tuto děkuji ti, Pane,
za duši svoji pro tesknici,
za všecky noci pro ni neprospané,
za nová světla na sítnici,

když léčila se ze zákalu světa;
vždyť i když hříchem ještě chorá je.
čte první písmena, z nichž věta
je výzvou vedoucí ji do ráje,

je výzvou vedoucí ji do ráje.

duši lidí i věcí. Jsou to prózy transponované do dramatických zkratek s dávkou nostalgie, zaostřené na leta zrání i utrpení. Autor sám o *„Chudobkách“* napsal: *„V každé drobné věci jsou malí andělé a velké věci jsou v nás a nad námi a netoužíme je vidět jinak než láskou chudobek a chudobkami lásky.“*

Poslední básnické dílo Roberta Konečného, které dosáhlo nejvyšších rovin české meditativní lyriky, byly *„Tůně“* z roku 1948. Tehdy již usměrněný tisk tuto sbírku ignoroval a část nákladu zmizela ve stoupě. 20 let později byl Konečný jako vědec sice rehabilitován a směl se na krátkou dobu vrátit na fakultu, k rehabilitaci básníka a Roberta Konečného nedošlo. Nerehabilitován, vyškrtnut z literárního Slovníku, bude však žít ve svém díle.